

Шовкопляс Ганна Миколаївна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID 0000-0003-0313-8606*

Бас Катерина Володимирівна

*студентка Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ЗДІЙСНЕННЯ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ

Наукова робота присвячена дослідженню питання здійснення макропруденційної фінансової політики в Україні. Автори проаналізували існуючі нормативно-правові акти, що регулюють здійснення макропруденційної фінансової політики за небанківськими фінансовими установами та перспективи провадження такої політики в сучасних умовах діяльності небанківських фінансових установ.

Ключові слова: макропруденційна політика, небанківська фінансова установа.

Shovkopliias Hanna

*PhD, Associate Professor of the Department of Economic Law
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID 0000-0003-0313-8606*

Bas Kateryna

student of Yaroslav Mudryi National Law University

IMPLEMENTATION OF MACROPRODUCTIVE FINANCIAL POLICY BY NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS

Scientific work is devoted to the study of the implementation of macroprudential financial policy in Ukraine. The authors analyzed the existing regulatory acts governing the implementation of macroprudential financial

policies by non-banking financial institutions and the prospects for implementing such policies in the current context of non-banking financial institutions.

Keywords: macroprudential policy, non-bank financial institution.

Здійснення макропруденційної політики має на меті виявлення та оцінку системних ризиків для фінансової стабільності та вжиття заходів щодо мінімізації цих ризиків, що в цілому підвищує стійкість економіки.

Національним банком України (*далі – НБУ*) у 2018 році оприлюднено Стратегію макропруденційної політики, яка докладно описує дії НБУ із забезпечення фінансової стабільності, необхідної для сталого економічного зростання. Стратегія закладає основу для запровадження системної макропруденційної політики в Україні, а також знайомить з нею громадськість, забезпечуючи таким чином прозорість політики, її зрозумілість та більшу ефективність в досягненні фінансової стабільності [2].

Проводячи макропруденційну політику регулятори керуються принципами незалежності, прозорості, превентивного підходу, раціональної гнучкості, координації, пропорційності, уникнення регуляторного арбітражу., врахування національних особливостей.

Відзначається, що фінансова стабільність у країні залежить як від банків, так і від небанківських фінансових установ. Це зумовлює необхідність організувати ефективну взаємодію між НБУ та іншими регуляторами фінансового сектору для реалізації заходів макропруденційної політики [2]. З цієї метою в 2015 році указом Президента було створено Раду з фінансової стабільності. Її ключовим завданням є виявлення і нівелювання ризиків для фінансової системи.

Відповідно до Положення про порядок видачі небанківським фінансовим установам, операторам поштового зв'язку ліцензій на здійснення валютних операцій, затвердженого Постановою Національного банку від 09.08.2002 р. № 297, небанківська установа, яка є фінансовою установою це юридична особа, яка відповідно до законодавства України не є банком, надає одну або кілька фінансових послуг та яку внесено до державного реєстру фінансових установ, який ведеться Національною комісією, що здійснює державне регу-

лювання у сфері ринків фінансових послуг, або Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у порядку, установленому законодавством України.

В Україні також функціонує Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, яка забезпечує ефективне функціонування ринків небанківських фінансових послуг, зміцнення системної стабільності та посилення фінансової інклюдії на цих ринках, забезпечення захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг, а також інтеграція у світовий фінансовий простір без загроз національним інтересам та економічній безпеці України. До небанківського фінансового ринку належать страхові компанії, кредитні установи, ломбарди, фінансові компанії, недержавні пенсійні фонди, довірчі товариства.

На даний момент Національний банк України формує макропруденційну фінансову політику на підставі даних стосовно фінансової стабільності, що надаються Мінфіном, Державною службою статистики, відносно зовнішнього сектору економіки – світовими інформаційними та аналітичними агенціями, відносно банків – з фінансової статистичної звітності та опитувань НБУ, стосовно небанківських фінансових установ – основним джерелом інформації є опитування Національного банку.

Такі опитування здійснюються через сайт НБУ, і включають в себе опитування керівників підприємств, фінансових аналітиків, щомісячні опитування підприємств, опитування про системні ризики фінансового сектору.

НБУ відзначає, що і надалі працюватиме над підвищенням якості та доступності інформації, необхідної для підготовки рішень з макропруденційної політики. Зокрема пріоритетним є впровадження єдиних стандартів звітності для учасників фінансового сектору для забезпечення доступності та порівнянності даних. Робота над розширенням обсягу та якості даних буде одним із середньострокових пріоритетів [2].

У Стратегії макропруденційної політики зазначається, що має місце перетікання активів та операцій до небанківського фінансового сектору, що є побічним ефектом жорсткого регулювання банківсько-

го сектору, стандарти нагляду за ними достатньо низькі і фінансова звітність небанківських установ переважно не відображає реального стану їхніх ліквідності та платоспроможності. Тому, відстежувати системні ризики в цьому сегменті надскладно. Станом на 2018 рік, на момент оприлюднення стратегії, НБУ не мав достатньо повноважень, щоб належно реагувати на відповідні загрози, а рекомендацій Ради з фінансової стабільності, учасником якої є Нацкомфінпослуг, зазвичай недостатньо, щоб нейтралізувати ризики та уникнути регуляторного арбітражу, коли учасники фінансового ринку мігрують в менш регульовані сегменти. Національний банк України ставить перед собою за мету запровадження координації видів державної політики та державної підтримки макропруденційної політики, попередження системних ризиків та ризикових рішень, підвищення фінансової грамотності, пояснення причин та наслідків макропруденційних заходів.

Зрештою, у відповідності до цілей Стратегії макропруденційної політики Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» від 12.09.2019 р. внесено зміни до ЗУ «Про національний банк України» з приводу розбудови системи мікро- та макропруденційного нагляду за небанківським фінсектором. Частину першу статті сьомої зазначеного закону доповнено пунктом 8-1, де зазначається, що до інших функцій Національного банку належить здійснення державного регулювання та нагляду на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в межах, визначених Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та іншими законами України» [1] .

Таким чином, на Національний банк покладено важливу наглядово-регуляторну функцію стосовно небанківських фінансових установ з метою якісного регулювання та забезпечення вищої стійкості небанківських фінустанов до системних ризиків, оскільки фінансова стабільність та здатність фінансової системи протистояти кризовим явищам залежить не тільки від банків, а й від небанківських фінансових установ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 р. № 79-IX. *Офіційний інтернет-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20>.
2. Стратегія макропруденційної політики від 03.12.2018 р. *Офіційний інтернет-сайт*. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83019081>.

REFERENCES

1. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia funktsii iz derzhavnoho rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh: Zakon Ukrainy vid 12.09.2019 r. № 79-IX. *Ofitsiynyi internet-sait*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20> [In Ukrainian].
2. Stratehiia makroprudentsiinoi polityky vid 03.12.2018 r. *Ofitsiynyi internet-sait*. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83019081> [In Ukrainian].

Гречко Ольга Олександрівна

*кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАКОНОПРОЕКТУ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У тезах розглянуто зміни, які були запропоновані проектом закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності». Автором запропоновано рекомендації щодо доповнення та конкретизації деяких положень вказаного законопроекту.

Ключові слова: інтелектуальна власність, патентування, охорона прав.